

CİNSEL İSTİSMAR

82.

BÖLÜM

Gizem MÜJDECİOĞLU DEMİR¹

GİRİŞ

Çocuğun ruhsal, fiziksel, duygusal ve cinsel gelişimini olumsuz olarak etkileyen, yetişkinler tarafından yapılan ve engellenebilir her türlü davranışı Dünya Sağlık Örgütü çocuk istismarı olarak tanımlamaktadır (1). Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre tüm dünyada 1-14 yaş grubunda olan 40 milyon çocuk istismar veya ihmale uğramakta, ABD’de ise her yıl 1200-1500 çocuğun kendi ailesi ya da bakım verenlerinin istismarı sonucu öldüğü tahmin edilmektedir (2). Ülkemiz tarafından 1990 yılında imzalanan ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) 9 Aralık 1994 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmıştır. ÇHS 27 Ocak 1995 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak 4058 sayılı yasa ile birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de uygulanmaya başlanmıştır (3). Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19, 34 ve 39’uncu maddeleri çocuk istismarı, ihmali ve önlenmesiyle ilgilidir. Sözleşmenin 19’uncu maddesine göre çocuğun bakımından sorumlu olan kişiler, çocuklara zarar verecek şekilde davranamazlar. Devlet; çocuğu ebeveynlerin ya da çocuğun bakımından sorumlu diğer kişilerin her türlü kötü muamelesinden korumak, çocuğun istismarını önlemek ve bu tür davranışlara maruz kalan çocukların tedavisini sağlamakla yükümlüdür. ÇHS’nin cinsel istismarla ilgili maddesi 34’üncü madde olup bu maddede, çocuğu cinsel istismara karşı korumak konu edilmektedir (4). Cinsel istismar on sekiz yaş altı birine karşı, bir erişkin tarafından kendi cin-

sel tatmini için baskı, tehdit ya da kandırma yolu ile yapılan her türlü cinsel içerikli davranış olarak tanımlanmaktadır. Enstest ise istismarın çocuk ya da ergen ile kan bağı olan ya da ona bakmakla yükümlü biri tarafından gerçekleştirilmesidir. İki çocuk arasındaki cinsel eylemlerde ise iki çocuk arasındaki yaş farkı dört veya daha fazla olduğunda, küçük çocuğun zorla ya da ikna yolu ile cinsel doyum amacı taşıyan davranışlara maruz kalması durumu da cinsel istismar olarak değerlendirilir (5). Cinsel istismar davranışı cinsel dokunma, penetrasyon, temas içermeyen davranışlar (cinsel içerikli konuşma, teşhircilik, röntgencilik), inter-femoral ilişki (ırza tasaddi) cinsel sömürü (çocuk fuhuşu ve çocuk pornografisi) şekillerinde olabilir (6).

Epidemiyoloji

Cinsel istismar sık rastlanan bir durum olmakla birlikte genellikle gizli kalmaktadır. Bu sebeple, cinsel istismar sıklığının net olarak belirlenmesi ve hakkında kesin epidemiyolojik verilere ulaşmak oldukça zordur (7). Cinsel istismar diğer istismar tiplerine göre saptanması en zor olan istismar tipi olmakla birlikte genellikle gizli kalan ve özellikle kısa ve uzun dönemli etkileri açısından önemli bir durumdur (8). Cinsel istismar vakalarının %15’inin adli birimlere bildirimde bulunduğu göz önüne alındığında, ulaşılabilen olgular vakaların oldukça küçük bir kısmını oluşturmaktadır (5).

Cinsel istismar milyonlarca çocuğu etkileyen halk sağlığı sorunudur ve tüm dünyada hızla artmaktadır (9). ABD verilerine göre her yıl 60.000

¹ Uzman Doktor, SBÜ Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, gizemmujdecio@hotmai.com ORCID iD: 0000-0002-3468-2391

Bu nedenle çocuk ve aileye özgü sorunlara yönelik bireysel tedavi yaklaşımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Olgunun özelliğine göre bazı tedaviler çocuk, bakım veren, bakım veren-çocuk çifti gibi bireyleri hedeflerken, bazı tedaviler öfke kontrolü, ebeveynlik becerileri, çocuğun davranışlarını yönlendirme, yönetme, ruhsal sorunlara müdahale gibi özel konuları içermekte ya da bireysel, aile, oyun ya da grup terapisi gibi özel yaklaşımları ile ele alınmaktadır (37).

SONUÇ

Çocuğun cinsel istismarı bireysel, ailesel, toplumsal boyutlarıyla tüm dünyada her cinsiyet, ırk ve etnik kökenden çocuk ve ergenleri etkileyen önemli bir sorundur. Cinsel istismarın her türü buna maruz kalan ya da tanık olan çocuk ve ergenlerde duygusal ve davranışsal gelişimi etkilemekte ve pek çok ruhsal hastalığa neden olmaktadır. Çocuğun cinsel istismarı konusunda sağlık çalışanları, aile ve okulun bilgi sahibi olması hem istismarın önlenmesi hem erken tanınip doğru yaklaşımlarda bulunulması açısından son derece önemlidir (5).

KAYNAKÇA

- World Health Organization. Preventing child maltreatment: A guide to taking action and generating evidence; 2006.
- Kelly JB. Parents with Enduring Child Disputes: Multiple Pathways to Enduring Disputes. *Journal of Family Studies*. 2003;9(1):37-50.
- Cılga İ. Türkiye'de Çocuk Hakları Çalışmaları, *Cumhuriyet ve Çocuk 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi*, Ankara. Ankara Üniversitesi Basımevi; 1999.
- Polat O. Tıbbi Açidan Çocuk Hakları ve Çocuk İstismarı. "İstanbul ve Türkiye genelinde güç koşullardaki çocuklar açısından çocuk haklarının durumu". In 1. İstanbul Çocuk Kurultayı Bildiriler. Umut Matbaası, İstanbul; 2000.
- Çuhadaroğlu F, Coşkun A, İşeri E ve ark. *Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı*. Ankara, Hekimler Yayın Birliği; 2008.
- Gültekin G, Ruban C, Akduman B, Korkusuz İ. *Çocuk ve cinsel istismar. Adli Psikiyatri Dergisi*. 2006;3(1):9-14.
- Kendall-Tackett KA, Williams LM, Finkelhor D. Impact of sexual abuse on children: A review and synthesis of recent empirical studies. *Psychological Bulletin*. 1993;113(1):164.
- Dokgöz H, Kar H. Çocukta Cinsel İstismar. *Türkiye Klinikleri Forensic Medicine-Special Topics*. 2018;4(1):8-16.
- Erdogan A. Pedofili: Klinik Özellikleri, Nedenleri ve Tedavisi/Pedophililia: Clinical Features, Etiology and Treatment. *Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar*. 2010;2(2):132.
- Fallon B, Trocmé N, Fluke J, MacLaurin B, Tonmyr L, Yuan YY. Methodological challenges in measuring child maltreatment. *Child abuse neglect*. 2010;34(1):70-9.
- Gilbert R, Widom C, Browne K, Fergusson D, Webb E, Janson S. Child Maltreatment 1 Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *The Lancet Psychiatry*. 2009;373:68-81.
- Gorey KM, Leslie DR. The prevalence of child sexual abuse: Integrative review adjustment for potential response and measurement biases. *Child abuse neglect*. 1997;21(4):391-8.
- Renteria SC. Sexual abuse of female children and adolescents detection, examination and primary care. *Therapeutische Umschau Revue therapeutique*. 2005;62(4):230-7.
- Goodman R, Scott S. *Child and Adolescent Psychiatry*: John Wiley & Sons; 2012.
- Soylu N, Ayaz M, Gökten ES, et al. Gender differences in sexually abused children and adolescents: A multicenter study in Turkey. *J Child Sex Abus*. 2016;25(4):415-27.
- Göker Z, Aktepe E, Tural Hesapcioğlu S, Kandil S. Referral types of sexually abused children and their clinic and sociodemographic features. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2010;17:15-21.
- Walrath C, Ybarra M, Holden EW, Liao Q, Santiago R, Leaf P. Children with reported histories of sexual abuse: utilizing multiple perspectives to understand clinical and psychosocial profiles. *Child abuse neglect*. 2003;27(5):509-24.
- Sapp MV, Vandeven AM. Update on childhood sexual abuse. *Current opinion in pediatrics*. 2005;17(2):258-64.
- Gürhan N. *Her yönüyle çocuk istismar ve ihmali (sağlık-yasa-eğitim ve aile boyutu)*. Ankara. Nobel Tıp Kitabevi; 2015.
- Lum JA, Powell M, Timms L, Snow P. A meta-analysis of cross sectional studies investigating language in maltreated children. *Journal of Speech, Language, Hearing Research*. 2015;58(3):961-76.
- Topçu S. *Çocuk ve Gençlerin Cinsel İstismarı: Enest ve Pedofili*. Doruk yayıncılık; 1997.
- Hailes HP, Yu R, Danese A, Fazel S. Long-term outcomes of childhood sexual abuse: an umbrella review. *The Lancet Psychiatry*. 2019;6(10):830-9.
- Pereda N, Guilera G, Forns M, Gómez-Benito J. The international epidemiology of child sexual abuse: A continuation of Finkelhor (1994). *Child abuse neglect*. 2009;33(6):331-42.
- Alpaslan AH. Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe tıp dergisi*. 2014;15(2):194-201.
- Fassler IR, Amodeo M, Griffin ML, Clay CM, Ellis MA. Predicting long-term outcomes for women sexually abused in childhood: Contribution of abuse severity versus family environment. *Child Abuse Neglect*. 2005;29(3):269-84.
- White HR, Widom CS. Intimate partner violence among abused and neglected children in young adulthood: The mediating effects of early aggression, antisocial personality, hostility and alcohol problems. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*. 2003;29(4):332-45.

27. Williams LM, Herrera VM. Child maltreatment and adolescent violence: Understanding complex connections. *Child maltreatment*. 2007;12(3):203-7.
28. Martin A, Volkmar FR, Lewis M. *Lewis's child and adolescent psychiatry: A comprehensive textbook*. Lippincott Williams & Wilkins; 2007.
29. Tahiroglu AY, Avci A, Çekin N. Çocuk İstismarı, Ruh Sağlığı Ve Adli Bildirim Zorunluluğu/Child Abuse, Mental Health, Mandatory Reporting Law. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2008;9(1):1.
30. Sadock BJ, Sadock VA, Kaplan HI. *Kaplan and Sadock's concise textbook of child and adolescent psychiatry*. Lippincott Williams & Wilkins; 2009.
31. Bedi S, Nelson EC, Lynskey MT, et al. Risk for suicidal thoughts and behavior after childhood sexual abuse in women and men. *Suicide Life-Threatening Behavior*. 2011;41(4):406-15.
32. Fleming J. Childhood sexual abuse: An update. *Current Opinion in Obstetrics and Gynaecology*. 1998;10(5):383-6.
33. Duncan AE, Sartor CE, Scherrer JF, et al. The association between cannabis abuse and dependence and childhood physical and sexual abuse: evidence from an offspring of twins design. *Addiction*. 2008;103(6):990-7.
34. Evans E, Hawton K, Rodham K. Suicidal phenomena and abuse in adolescents: A review of epidemiological studies. *Child abuse neglect*. 2005;29(1):45-58.
35. İmren SG, Ayşe A, Yusufoglu C, Arman AR. Cinsel istismara uğrayan çocuk ve ergenlerde klinik özellikler ve intihar girişimi ile ilişkili risk etmenleri. *Marmara Medical Journal*. 2013;26(1):11-6.
36. Eskin M, Kaynak-Demir H, Demir S. Same-sex sexual orientation, childhood sexual abuse, and suicidal behavior in university students in Turkey. *Archives of sexual behavior*. 2005;34(2):185-95.
37. İşeri E, Güney E, Torun YT. *Oyun Dönemi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları*. Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatri Derneği Yayınları; 2018.
38. Yalın A, Kerimoğlu E, Erman H. Okul öncesi çocuklarda cinsel istismarı önleme programı: ana babaların tutum, görüş ve davranışlarının taranması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 1995;2(1):18-29.